

23 -MAVZU: ISLOM MOLIYASI

Reja:

- 1. Islom moliya tizimning mohiyati.**
- 2. Islom bank tiziminining rivojlanishi, tamoyillari.**
- 3. Islom sug`urtalash tizimi .**
- 4. Islom moliya bozorlari**

taqdim
etaryotgan
mahsulot va
xizmatlar
shariat
seneplariiga

ko`pcnilitikka
ma`lum
bo`lgan qoida
foiz ushlab
qolish bo`lib,
arab tilida
"ribo" deb

Foiz

- inglizcha “interest”, lotincha “interesse” so`zlaridan kelib chiqib zarani qoplash yoki lotin tilidagi “intero” ya `ni yo qotish ma nosini angdatadi

Sudxo`rlik

- yunon tilida “tokos” so`zidan kelib chiqib, hosila keltirish yoki yetishtirish ma nosini anglatadi. Kredit talqinida esa kreditdan foydalanganlik uchun to`lanadigan baho hisoblanadi.

INVESTITSIYA KIRITISH MAN ETILGAN

Shubhali korxonalar

pornografiyaga

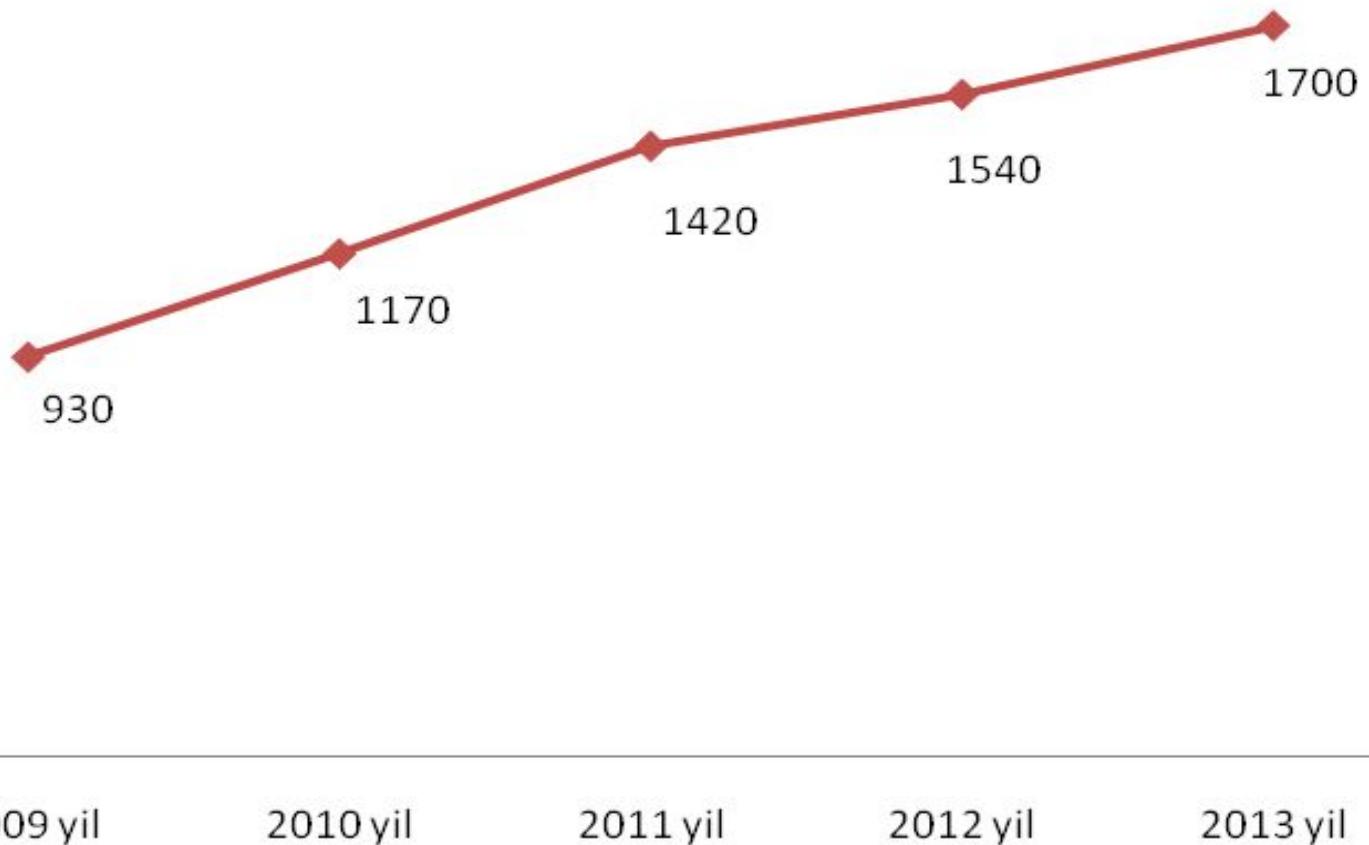
halol sanalmagan oziq-ovqat

spirtli ichimliklar

- ⦿ So`nggi yillarda banklar islam moliya mahsulotlarini o`z xizmatlari doirasiga kiritishga katta qiziqish bildirmoqda. Yetuk kreditorlar shartnomalarni shariat talablariga moslashtirish qoidalarini o`rganmoqda.

ISLOM BANKLARNING AKTIVLARI QIYMATI DINAMIKASI , MLRD DOLLARDA

ISLOM BANK TIZIMIDAGI SHARIAT TAMOYILLARI

foyda va zararni
taqimlash tamoyili

oldi sotdi tamoyili

yig`im va
komissiyalar tamoyili

bepul xizmat tamoyili

yordamchi tamoyillar

ISLOM BANKLAR TOMONIDAN AMALIYOTDA ISHLATILADIGAN TAMOYILLAR

muzoraba

mushoraka

rahn

murobaha

ijara

muajjal bayn

val iqtino

istisno`

BUNDAN TASHQARI AYRIM TAMOYILLAR SHARIAT KUZATUV KENGASHI TOMONIDAN YAQINDAGINA MA`QULLANDI.

- Bay bisaman ajil*
- Bay al-dayn*

- Bay salam*
- Bay iyna*

KEYNS NAZARIYASIGA KO`RA UCH SABAB INSONLARNI MODDIY AKTIVLARINI PUL SHAKLIDA SAQI ASHGA UNTAYDI

saqlanadigan pulning tranzaktsiyasi
(o`tkazilishi) sabablari

ehtiyotkorlik sababli

boshqarilish (oldi sotdi qilish) sababli

ISLOM BANKLAR ISHLATADIGAN TAMOIYLLAR

	Foyda va zararda ishtirok etish	Oldi sotdiga asoslangan tamoyillar	Yig`im va bojlarga asoslangan tamoyillar	Bepul xizmat ko`rsatishga asoslangan tamoyillar	YOrdamchi tamoyillar
Eron	Fuqaroviylar sherkchilik, huquqiy sherkchilik, bevosita investitsiyalar, mozarebe, mosakat	Forvard yetkazib berish, bo`lib to`lashga sotish	Ju`la, bo`lib to`lashga sotib olish, qarz majburiyatlarini sotib olish	Qarz al hasana	Mozaraax
Malayziya	Muzoraba, mushoraka	Murobaha, bay bisaman ajil, bay iyna, bay salam, bay al istijror, sarf	Ijara, tumma al bay, ijara, kafolat, vakolat, ujr, havola	Al qarzul hasan	Bay al dayn, vadia yfd damana, rahn hiba
Pokiston	Foydada ishtirok etish, hissadorlik kapitalida ishtirok etish, aktsiya sotib olish, muddatli ishtirok sertifikati, muzoraba sertifikati, ijarada ishtirok etish	Qayta sotib olish bitimi, ko`payishi, kamayishi	Ijara, bo`lib to`lashga sotib olish, rivojlantirish uchun xarajat, ko`rsatilgan xizmat uchun to`lashni moliyalashtirish	Qarz ye hasana	
Bangladesh	Al-muzoraba, mushoraka	Bay murobaha, bay salam, bay muazzal, sotib olish va muzokaralar	Bo`lib to`lashga sotib olish, komissiya, xizmat uchun to`lov	Quruz	
Quvayt	Muzoraba	Murobaha, istisno`	Ijara, komissiya, xizmat uchun to`lov	Qarz hasan	
Iordaniya	Muzoraba, mushoraka	Murobaha, salam	Komissiya, xizmat uchun to`lov	Ad qarz al hasan	Omonat
Bahrayn	Muzoraba, mushoraka	Salam, istisno`, tavarruq, murobaha	Komissiya, xizmat uchun to`lov, ijara, ijara val iqtino	Qarz hasan	Omonat
Turkiya	Foyda va zararda ishtirok etish		Ijara, xizmat uchun to`lov	Omonat	
BAA	Muzoraba, mushoraka	Murobaha, istisno`	Xizmat uchun to`lov, ijara, vakolat	Qarz hasan	Omonat
Indoneziya	Muzoraba, mushoraka	Murobaha, istisno`		Qarz	Vadia

SHARIATGA MUVOFIC BO`LMAGAN

ELEMENTLARI

garar

- Garar noaniqlik elementi bo`lib, umumi sug`urtalash va hayotni sug`urtalash polislarda mavjud. Noaniqlik omili shartnomaning asosiy xususiyati hisoblanadi. Noaniqlik deganda qoplama.
- Maysir qilish o`yanlari hisoblanib, noaniqlik tushunchasining keng talqin etilishidir. Masalan, kishi hayotni sug`urta qilish bo`yicha polislarni, agar u vafot etsa, oila a`zolarini ma`lum bir pul miqdorini olishlarini ko`zlab sotib oladi.

maysir

ribo

- Foiz undirish

ISLOM SUG`URTALASH TIZIMI TAKOFUL NOMI BILAN MASHHUR VA QUYIDAGI TAMOYILLARGA ASOSLANADI

Taqrijiy tamoyil

Vakolat tamoyili

Muzoraba tamoyili

Tabarru tamoyili

KONTSEPTSIYASI(ANDOZASI) MAVJUD:

Notijoriy

Muzoraba

Vakolat

Qo`shma uyg`un

UMUMIY TAKOFUL SUG`URTBLASH TURLARI

Yong'in notati uchun
takofuli:

Avtomobil takofuli;

Ish beruvchining
ma'sulligi takofuli:

yaroqsizlik holati

Dengiz yuktari
takofuli:

Oy joy egalari
takofuli

ISLOM MOLIYA BOZORINING MOLIYAVIY VOSITALARI (MAYLAZIYA MISOLIDA)

Davlat investitsion
qimmatli qog`ozlari
(DIQQ)

Malayziya Markaziy
bankining (BNNN)
o`tkazma solo
veksellari

Qisqa muddatli
savdo veksellari

Islom muomala
depoziti

Banklararo
muzoraba
investitsiyalari

Bay bisaman ajil va
murobaha
tamoyillari
asosidagi
obligatsiyalar

Murobaha va bay
bisaman ajil
tamoyillari
obligatsiyalar

Ijara tamoyili
asosidagi
obligatsiyalar

E`TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT!!!!